

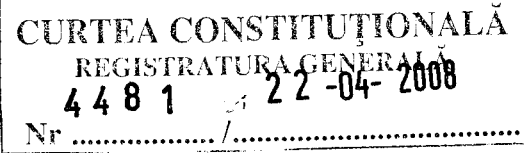

E/286/23.10.2008

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40, România
Telefon: (+40-21) 313 25 31 Fax: (+40-21) 312 54 80
Internet : <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.603A/2008

Domnului

NICOLAE VĂCĂROIU
PREȘEDINTELE SENATULUI

Se prezintă la
membrilor Biroului de
Coordonare Juridică și Liabilor de Grup
AL.

23.10.2008 Potrivit art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008 referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială.

Primiți, vă rog, domnule Președinte, asigurarea deplinei noastre considerații.

PREȘEDINTE
Ioan Vidu
Prof. univ. dr. Ioan Vidu

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.603A/2008

DECIZIA nr.472
din 22 aprilie 2008

**referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea
Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială**

Cu adresa nr.51/1015 din data de 18 martie 2008, un număr de 71 de deputați, și anume: Gheorghe I. Albu, Liviu D. Almășan, Constantin C. Amarie, Romică C. Andreica, Gheorghe G. Barbu, Cornel Ștefan C. Bardan, Marius N. Bălu, Iulian – Gabriel P. Bîrsan, Anca – Daniela C. Boagiu, Cristian Alexandru R. Boureanu, William Gabriel S. Brânză, Daniel I. Buda, Obuf Cătălin Ovidiu Gh. Buhăianu, Diana Maria C. Bușoi, Costică N. Canacheu, Bogdan C. Cantaragiu, Petru I. Călian, Alexandru A. Ciocâlțeu, Liviu D. Codârlă, Anca M. Constantinescu, Dumitru Gheorghe Mircea O. Coșea, Radu – Cătălin Drăguș, Stelian N. Dușu, Stelian G. Fuia, Ionesie P. Ghioghioni, Ion I. Gonțea, Dan N. Grigore, Cristian Marius I. Hoinaru, Traian Constantin A. Igaș, Cristian B. Ilie, Valentin Adrian M. Iliescu, Daniel I. Ionescu, GrațIELA Denisa M. Iordache, Mircea Teodor M.S. Iustian, Radu V. D. Lambrino, Petru C. Lificiu, Dănuț E. Liga, Mircea Man, Laurențiu C. Mironescu, Liviu Alexandru H. Miroșeanu, Alexandru E. Mocanu, Corneliu V. Momanu, Petru P. Movilă, Viorel N. Oancea, Ioan C. Oltean, Aurel A. Olărean, Dumitru M. Pardău, Marian Sorin C. Paveliu, Constantin M. Petrea, Marcel Adrian O. Piteiu, Corneliu L. Popescu, Florin Aurelian N. Popescu, Cosmin Gabriel C. Popp, Cezar Florin Gh. Preda, Vasile I. Pruteanu, Ioan Dumitru I. Puchianu, Dumitru Ghe. Puzdrea, Cristian I. Rădulescu, Marius I. Rogin, Gabriel L. Sandu, Gheorghe G. Sârb, Mugurel Liviu S. Sârbu, Ion I. Stoica, Petre Străchinaru, Cornel H. Știrbeț, Valeriu I. Tabără, Constantin V. Tudor,

Raluca D. Turcan, Petre I. Ungureanu, Horia C. Văsioiu și Claudiu Mihail Gh. Zaharia au sesizat Curtea Constituțională, asupra neconstituționalității pct.1 din Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială.

Sesizarea a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și al art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.3010 din 18 martie 2008 și constituie obiectul Dosarului nr.603A/2008.

În motivarea sesizării, se arată că pct.1 al articolului unic din Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, potrivit căruia: „**1. Articolul 16 se modifică și va avea următorul cuprins:** *«Art.16. – (1) Dacă membrul Guvernului pentru care Președintele României a cerut urmărirea penală este și deputat sau senator, ministrul justiției sau, după caz, primul-ministru va solicita Camerei competente să declanșeze procedura de adoptare a cererii de începere a urmăririi penale. Dispozițiile art.13 - 15 se aplică în mod corespunzător.*

(2) *În situația în care cel în cauză este ministrul justiției, cerea se adresează primului-ministru.»*», „este neconstituțional, pentru că încalcă prevederile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție.” Art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, invocat ca fiind încălcat, prevede: „*Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor.*”

În opinia autorilor sesizării, prin textul de lege criticat „se repartizează competențe, diferențiat, în funcție de calitatea de deputat sau cea de senator, avută de persoana în cauză, care este și membru al Guvernului, pentru fiecare din autoritățile publice prevăzute de textul constituțional, cu toate că în Constituție nu se face o asemenea repartizare de competențe.” De asemenea, se susține că dispoziția potrivit căreia ministrul justiției sau, după caz, primul-ministru va solicita Camerei competente să declanșeze procedura de adoptare a cererii de

începere a urmăririi penale, contravine prevederilor tezei întâi din alin.(2) al art.109 din Constituție, referitoare la autoritățile publice – Camera Deputaților, Senatul și Președintele României – care pot declanșa procedura de urmărire penală. Așadar, nici Constituția și nici alte prevederi legale nu permit ministrului justiției sau primului-ministru să exercite o astfel de atribuție. Se arată că art.16 alin.(1) criticat reia în întregime dispozițiile art.16 alin.(7) din Legea nr.115/1999. Or, întreg art.16 din lege a fost declarat neconstituțional prin Decizia Curții Constituționale nr.1.133 din 27 noiembrie 2007, astfel că reiterarea „aceluiași text într-o altă inițiativă legislativă” nu mai este posibilă, „pentru că devine și el neconstituțional” „pe baza principiului autorității de lucru judecat.”

Și în legătură cu neconstituționalitatea alin.(2) al art.16 din legea criticată, se invocă încălcarea art.109 alin.(2) din Constituție, constând în însăși stabilirea unor atribuții pentru ministrul justiției sau pentru primul-ministru în procedura de adoptare a cererii de începere a urmăririi penale. Autorii sesizării consideră că o asemenea competență a ministrului justiției nu se poate întemeia nici pe prevederile constituționale ale alin.(3) al art.109, în sensul căroră prin legea privind răspunderea ministerială se reglementează doar „*Cazurile de răspundere și pedepsele aplicabile membrilor Guvernului [..]*.” Așadar, se apreciază că sunt neconstituționale „toate reglementările care depășesc limitele art.109 alin.(3) din Constituție”. Oricum, și alin.(2) al art.16 din legea criticată reia prevederile alin.(8) al art.16 din Legea nr.115/1999, a căror neconstituționalitate a fost constatată prin Decizia Curții nr.1133/2007.

O altă critică de neconstituționalitate privește „modalitatea defectuoasă de reglementare” față de dispozițiile art.72 alin.(2) teza a doua din Constituție, potrivit căroră parlamentarii pot fi urmăriți și trimiși în judecată penală de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, fără nici o aprobare. Ca atare, se consideră că legea criticată prevede o procedură greoaie de urmărire penală și de trimitere în judecată a deputaților și senatorilor și nesuștinută de argumente constituționale.

În sfârșit, se mai arată că prin legea ce face obiectul controlului de constituționalitate, care a fost adoptată ulterior pronunțării și publicării Deciziei Curții Constituționale nr.1.133/2007 în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.851 din 12 decembrie 2007, s-au depășit limitele acestei decizii și, „ca urmare, se poate ușor constata că prevederile legale criticate nu sunt conforme Constituției.” Or, în temeiul art.1 alin.(3) și al art.2 alin.(3) teza a doua din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, precum și al prevederilor art.147 alin.(1) din Constituție, „Parlamentul, în procedura legislativă de punere de acord a legii neconstituționale deja promulgate cu dispozițiile Constituției, nu ar putea să ignore conținutul deciziei Curții, prin care legea în cauză a fost declarată neconstituțională, și aceasta, pentru că, în cazul ignorării deciziei, Curtea Constituțională se va pronunța cu respectarea jurisprudenței sale formată anterior.” Depășirea limitelor stabilite prin decizia Curții Constituționale este demonstrată și prin faptul că „prin textul criticat, nu sunt avuți în vedere membrii Guvernului, care nu sunt deputați sau senatori, pentru care legea criticată nu prevede nici o procedură de urmat”, și „nici celelalte prevederi ale Legii nr.115/1999, nu cuprind nimic în ceea ce privește procedura de urmat în asemenea cazuri.”

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a prezenta punctele lor de vedere.

Guvernul a transmis punctul său de vedere cu adresa nr.5/1540/C.P.T. din 16 aprilie 2008, prin care arată că propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.115/1999 privind răspunderea ministerială, care în opinia autorilor sesizării este contrară dispozițiilor art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, „reia parțial fostele prevederi ale art.16 din Legea nr.115/1999, prevederi care au fost, însă, declarate neconstituționale” prin Decizia Curții Constituționale nr.1133/2007, din al cărei cuprins citează. Consideră că, obiectul

prezentei obiecții „a fost soluționat” prin Decizia Curții Constituționale nr.270 din 10 martie 2008, prin care, instanța constituțională s-a pronunțat în sensul că în aplicarea dispozițiilor art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - va sesiza Camera Deputaților sau Senatul, după caz, pentru a cere urmărirea penală a membrilor și foștilor membri ai Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor și care, la data sesizării, au și calitatea de deputat sau de senator.

De asemenea, în conținutul aceleiași Decizii, Curtea menționează că: „în aplicarea dispozițiilor art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, va sesiza Președintele României pentru a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului și a foștilor membri ai Guvernului care, la data sesizării, nu au și calitatea de deputat sau de senator”.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

Potrivit art.18 alin.(1) din Legea nr.47/2002 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea de neconstituționalitate a fost dezbătută la data de 16 aprilie 2008, pe baza raportului prezentat de judecătorul-raportor și a celorlalte documente aflate la dosar. Dezbaterile au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru dezbateri, a dispus continuarea dezbaterilor în vederea pronunțării pentru data de 22 aprilie 2008.

CURTEA

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctul de vedere al Guvernului, documentele privind inițierea și desfășurarea procesului legislativ, raportul întocmit de judecătorul-raportor, prevederile criticate din Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, raportate la dispozițiile Constituției, precum și prevederile Legii nr.47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 15, 16 și 18 din Legea nr.47/1992, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că pct.1 al articolului unic din Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială este neconstituțional pentru că încalcă prevederile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, care prevede că *„Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor”*.

Examinând sesizarea de neconstituționalitate, Curtea urmează să o admită, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare.

I. Din analiza documentelor în legătură cu inițierea și desfășurarea procesului legislativ privind Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 rezultă că prin Decizia Curții Constituționale nr.665/2007, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.23 alin.(2) și (3) din Legea nr.115/1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.547 din 10 august 2007 s-a constatat neconstituționalitatea lor, cu consecința extinderii procedurii derogatorie de urmărire penală și de judecată a membrilor Guvernului în funcție, pentru infracțiunile săvârșite în această calitate, și asupra foștilor membri ai acestuia.

Potrivit art.147 alin.(1) din Constituție *„Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept”*.

Ca urmare, pentru a pune de acord prevederile Legii nr.115/1999, republicată, cu textele din Legea fundamentală invocate de Curtea Constituțională

în Decizia nr.665/2007, Guvernul a inițiat un proiect de lege pentru modificarea art.23 din Legea nr.115/1999, pe care, în forma avizată de Consiliul Legislativ, l-a supus Senatului, spre adoptare cu procedura de urgență.

Proiectul de lege a fost adoptat de Senat în ședința din 12 decembrie 2007, în forma propusă de Guvern, cu respectarea prevederilor articolului 76 alin.(1) din Constituția României, republicată, având următoarea redactare:

„Articol unic – Articolul 23 din Legea nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.200 din 23 martie 2007, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Alineatul (2) va avea următorul cuprins:

«(2) Urmărirea penală și judecarea foștilor membri ai Guvernului pentru infracțiunile săvârșite în exercițiul funcției lor, astfel cum acestea sunt prevăzute la art.7-11, se efectuează potrivit normelor de procedură prevăzute de prezenta lege.»

2. Alineatul (3) se abrogă.”

Potrivit art.75 din Constituție, Senatul a înaintat, spre dezbatere și adoptare, proiectul de lege Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională.

În ședința din 11 martie 2008, Camera Deputaților a adoptat, pe baza raportului Comisiei juridice, de disciplină și imunități, cu respectarea prevederilor art.76 alin.(1) din Constituție, Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, într-o formă mult deosebită de cea adoptată de Senat, astfel:

- titlul Legii a fost modificat; a fost introdus articolul 16; la articolul 23 a fost reformulat alin.(2) și a fost introdus un nou alineat (3).

În urma intervențiilor de ordin legislativ ale Camerei Deputaților asupra proiectului de lege adoptat de Senat, legea a căpătat următorul cuprins:

„Lege pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială

Parlamentul României adoptă prezenta lege:

Articol unic – Legea nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.200 din 23 martie 2007, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 16 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art.16 – (1) Dacă membrul Guvernului pentru care Președintele României a cerut urmărirea penală este și deputat sau senator, ministrul justiției sau, după caz, primul-ministru va solicita Camerei competente să declanșeze procedura de adoptare a cererii de începere a urmăririi penale. Dispozițiile art.13-15 se aplică în mod corespunzător.

(2) În situația în care cel în cauză este ministrul justiției, cererea se adresează primului-ministru.»

2. Alineatele (2) și (3) ale articolului 23 se modifică și vor avea următorul cuprins:

«(2) Prevederile de ordin procedural ale prezentei legi privind dreptul de a cere urmărirea penală și judecarea pentru infracțiunile săvârșite în exercițiul funcției lor se aplică și foștilor membri ai Guvernului.

(3) Dispozițiile prezentei legi sunt aplicabile în toate cauzele în care au fost sesizate infracțiuni săvârșite de foștii membri ai Guvernului în exercițiul funcției lor, aflate în fața organelor de urmărire penală sau a instanțelor de judecată.»

II. Prin Decizia nr.1133 din 27 noiembrie 2007, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.12 - art.22 din Cap.III „Procedura de urmărire și judecare” al Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, precum și ale art.23 și art.24 din aceeași lege, decizie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.851 din 12 decembrie 2007, Curtea

Constituțională admitând excepția, a constatat că art.16 din Legea criticată, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2007, este neconstituțional.

Însă, Curtea constată că, în prezentul dosar, dispozițiile art.16 în redactarea adoptată de Parlament și care face obiectul criticii de neconstituționalitate corespunde din punct de vedere al conținutului textului care a fost declarat neconstituțional prin Decizia nr.1133/2007.

III. Curtea mai constată că varianta legii adoptată de Camera Deputaților se îndepărtează de la obiectul avut în vedere de inițiatorul său, și anume ca dispozițiile procedurale privind urmărirea penală și judecarea membrilor Guvernului să fie aplicate și foștilor membri, pentru infracțiunile săvârșite în exercițiul funcției lor.

Prin modificările aduse, Camera Deputaților a mai reglementat, în plus, și o altă problemă, și anume procedura de urmat în cazul urmăririi penale a membrilor și foștilor membri ai Guvernului care au și calitatea de deputat sau de senator. Curtea constată că aceste modificări semnificative, de substanță, nu au fost niciodată și în nicio formă, puse în dezbaterea Senatului, care a fost prima Cameră sesizată. Pe de altă parte, asupra acestei reglementări, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr.270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290 din 15 aprilie 2008.

Curtea constată că *„Dezbaterea parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului nostru bicameral”*.

Așadar, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra proiectului de lege adoptat de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze, ceea ce contravine principiului

bicameralismului. În cauză, articolul 16 în forma introdusă de Camera Deputaților ar fi trebuit dezbătut pentru prima dată, potrivit art.75 din Constituție, în ședința Senatului, pe calea unei inițiative legislative, și apoi de către Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Curtea constată că procedându-se astfel, Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială a fost adoptată cu încălcarea normelor constituționale referitoare la procedura de legiferare și anume a principiului constituțional al bicameralismului Parlamentului României, consacrat de art.61 alin.(2) din Constituție, precum și al competențelor stabilite pentru cele două Camere, potrivit art.75 alin.(1) din Legea fundamentală.

IV. În sfârșit, Curtea observă că în legătură cu neconstituționalitatea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială s-a pronunțat prin mai multe decizii, precum și că în doctrină au fost exprimate critici referitoare la unele dintre prevederile acesteia, astfel încât apreciază că **este cazul a se proceda la reexaminarea, în ansamblu, a legii, care să răspundă tuturor observațiilor formulate.**

Avem în vedere:

- Decizia Curții Constituționale nr.93 din 16 iunie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.300 din 28 iunie 1999;
- Decizia Curții Constituționale nr.665 din 5 iulie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.547 din 10 august 2007;
- Decizia Curții Constituționale nr.1133 din 27 noiembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.851 din 12 decembrie 2007;
- Decizia Curții Constituționale nr.270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290 din 15 aprilie 2008.

V. Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.a) din Constituție, al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
DECIDE :

Constată că Legea pentru modificarea Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președintelui Camerei Deputaților, președintelui Senatului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterile au avut loc la data de 16 și 22 aprilie 2008 și la acestea au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Acsinte Gaspar, Petre Ninosu, Ion Predescu, Tudorel Toader și Augustin Zegrean, judecători.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,

Ioan Vida
Prof.univ.dr. **Ioan Vida**

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,

Gabriela Dragomirescu
Gabriela Dragomirescu